

LLUÍS MARQUET I FERIGLE
(1937-2011)

Doctor enginyer industrial i lingüista especialitzat en neologia científica i tècnica, Lluís Marquet va morir inesperadament quan li mancaven encara no dos mesos per a fer els setanta-quatre anys. Nat a Barcelona en plena guerra, era fill de Lluís Marquet i Torrents i Àngels Ferigle i Trives. El pare, també enginyer industrial, fou director general de la Catalana de Gas i Electricitat. El 1966 es casà amb Montserrat Gummà, de qui va tenir tres fills: Maria Àngels, Montserrat i Lluís.

Marquet cursà els estudis d'enginyer a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona (ETSEIB) entre 1956 i 1962. Poc temps abans d'acabar-los, havia tingut la immensa sort d'entrar en contacte amb dos capdavanters de la ciència catalana i alhora de la consciència nacional, els professors i químics eminents Enric Casassas i Simó i Heribert Barrera i Costa, els quals li proposaren de fer-se soci de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques (SCCFQM), filial de l'Institut d'Estudis Catalans, reviscolada clandestinament el 1959. Aquesta societat científica i l'Associació i el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, entitats en les quals també s'inscriví tot seguit, havien de ser les dues grans plataformes a partir de les quals Marquet desplegaria tota la vida la seva activitat i la seva obra. Igual com Casassas i Barrera li havien de ser tota la vida els amics i els punts de referència i de suport més segurs, al costat d'un tercer científic, aquest de lletres, Ramon Aramon i Serra, l'indefallible secretari general d'un Institut ressuscitat també clandestinament, que Marquet va conèixer aleshores (1964), al pis de la Gran Via de Barcelona, on s'aixoplugaven d'amagat els Estudis Universitaris Catalans, i que l'havia d'orientar, d'estimular i d'ajudar sempre en l'aspecte lingüístic. Marquet, doncs, va formar part de bell començament del pinyol de la reconstrucció nacional, en el camp de la ciència, i això li marcà la vida com a professional i com a ciutadà.

Com a enginyer industrial, Marquet s'especialitzà en electrotècnica i electrònica i començà l'activitat professional a l'empresa familiar Aplicaciones Generales Eléctricas, SA. El 1963, mitjançant una beca del Govern francès, va fer un *stage* de sis mesos a la Compagnie des Compteurs de Montrouge, en diversos departaments d'electrònica i automatisme. El 1964 va obtenir el títol d'enginyer industrial per l'ETSEIB i en 1964-65 va seguir un curs d'Automatisme per a postgraduats a l'Escola d'Enginyers Industrials de Terrassa, el període de pràctiques del qual el tornà a fer a França, on es va estar quatre mesos, com a *boursier* de l'ASTEF del Govern francès, a l'empresa Thomson Automatismes, de Chatou, especialitzada en circuits lògics industrials. Del 1966 al 1971 va ser director tècnic de l'empresa Automatismo y Control, SA, on va desenvolupar projectes d'electrònica i automatisme industrial. Alhora es va estrenar en el camp de la docència com a professor encarregat de curs a la càtedra d'Electrònica de l'ETSEIB (un dels centres que el 1971 constituïria la Universitat Politècnica de Barcelona, després de Catalunya). De 1970 a 1977 hi va professar cursos d'Electrònica Bàsica (teòrica i pràctica) i d'Electrònica II: Instrumentació: Mesures d'alta freqüència. Així mateix, de 1970 a 1972 va ser professor d'Electrònica bàsica de l'Escola d'Enginyeria Tècnica de Barcelona (l'Escola Industrial) i de 1971 a 1973 va exercir de professor adjunt d'Electrònica del Departament de Física de la Facultat de Ciències de la Universitat Autònoma de Barcelona (Bellaterra), on va professar Electrònica bàsica i Anàlisi de circuits. El 1971 va entrar a col·laborar amb l'empresa AFHA Internacional, SA, com a assessor tècnic, on fou responsable dels cursos d'Electrònica, Ràdio i Televisió durant set anys, fins al 1978; fou autor de diversos capítols del *Curso de Electrónica industrial*. L'any 1972 obtingué el títol de doctor enginyer industrial per l'ETSEIB (UPB).

Dos fets foren cabdals en l'orientació definitiva de Lluís Marquet. L'un és que Marquet s'integrà en un grup de treball de la SCCFQM constituït per a elaborar un diccionari de ciència i techno-

logia i format, a més de Marquet, per Heribert Barrera, Enric Casassas, Francesc Gacia, Ricard Petit i potser algú més; s'hi dedicaren entre 1967 i 1968, però no continuaren, perquè els components passaren a integrar un projecte d'un caràcter semblant i més ambiciós. I aquest projecte fou l'altre fet determinant: el 1968 Marquet esdevingué col·laborador de la *Gran enciclopèdia catalana* (GEC), així que aquesta, un cop establert el projecte definitiu, començà a reclutar especialistes de totes les matèries. Fou aleshores que Marquet anà afermant la seva vocació científica al servei de la llengua i, al capdavant, del país. Com a col·laborador extern o treballant-hi internament, segons els moments, Marquet dedicarà a la GEC dotze anys, de 1968 a 1980, és a dir, gairebé tot el període de confecció d'aquesta obra, que constituí la gesta col·lectiva més important de la recuperació cultural després de la desfeta nacional de 1939. Hi ocuparà diferents responsabilitats dins l'àrea de ciències i serà autor directe d'un gran nombre d'articles d'electrònica i electrotècnia. Del 1968 al 1973 fou assessor i responsable científic i tècnic d'electricitat i electrònica (del volum 1 al 5); del 1973 al 1976 fou cap del departament general de ciències (del volum 6 al 10); després hi continuà com a assessor científic i redactor fins al final de l'obra (del volum 11 al 15). Més enllà, hi farà col·laboracions per als tres primers suplementes (1983, 1989 i 1993). I encara col·laborarà, entre 1980 i 1982, com a assessor científic i redactor, en l'elaboració del *Diccionari de la llengua catalana*,¹ feta sobre la base de la part lexicogràfica de la *Gran enciclopèdia catalana*. En la mateixa qualitat d'assessor i redactor va col·laborar també en el *Petit Curial enciclopèdic* (1979) i en el *Gran Larousse Català* (1988-1992). Marquet aportà a la GEC els seus sòlids coneixements tècnics i la gran capacitat que tenia de teixir xarxes de complicitat entre la gent, en aquest cas, la gent del món de la ciència, i així pogué comptar amb la col·laboració i la confiança de científics eminents de les diverses especialitats, com Joaquim Torrens Ibern, Oriol Casassas o Oriol de Bolòs i, no cal dir, Enric Casassas i Heribert Barrera. Amb la GEC Marquet va adquirir experiència i expertesa en els problemes de la lexicografia i específicament de la neologia catalanes, amb criteris segurs que ja no abandonarà mai, al costat del primer director, Jordi Carbonell, i, molt especialment, al costat de l'assessor lingüístic de l'obra, Ramon Aramon, amb el qual despatxà gairebé diàriament durant els anys de redacció de l'obra.

Marquet no se circumscribí tanmateix a les tasques dins la GEC, sinó que, paral·lelament, durant aquests anys desplegà una activitat més i més intensa en el camp de la lexicografia i s'allunyà progressivament de les dedicacions professionals directament relacionades amb l'enginyeria electrònica. En primer lloc, i com a senyal d'aquesta opció, cal esmentar que el 1969 obtingué el certificat de Professor de català de la JAEC, grau elemental, i el 1970 el de grau mitjà (el màxim que es donava), i el mateix 1970 obtingué el certificat de Professor de català de la Diputació de Barcelona. El 1971 és un any decisiu, perquè, d'una banda, comença a publicar a *Serra d'Or* (núm. 146, de novembre) la sèrie d'articles sobre neologia científica i tècnica, i també general, sota la rúbrica «Novetat i Llenguatge», i, d'un altra banda, publica el *Diccionari d'electrònica*,² fet sota l'assessorament de R. Aramon, que el va revisar íntegrament, i amb un pròleg d'Heribert Barrera, com a derivació del qual publicarà el 1986 el *Vocabulari d'Electrònica. Català-castellà-anglès*,³ en col·laboració amb Ferran Espuñes Serra, també enginyer industrial. Els articles de la sèrie «Novetat i Llenguatge» (que entre 1979 i 1982 canvià el nom per «Notes de Llenguatge»), aparegueren regularment cada mes durant onze anys, excepte el 1982,

1. *Diccionari de la llengua catalana*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1982, 1680 p. Amb moltes reimpressions i edicions posteriors, esdevingué l'eina d'ús universal en substitució del diccionari de Fabra, que tanmateix contenia sencer.

2. Lluís MARQUET, *Diccionari d'electrònica*, Barcelona, Editorial Pòrtic, 1971, 202 p., «Llibre de Butxaca», 34

3. Ferran ESPUÑES, Lluís MARQUET, *Vocabulari d'electrònica. Català-Castellà-Anglès*, Barcelona, Marcombo-Boixareu Editores, 1986, 208 p.

que només en publicà 4 i tancà la sèrie. En total foren 100 articles, que entre 1979 i 1985 es recolliren en tres volums, també revisats per R. Aramon.⁴ L'any 1990 reprendrà la publicació regular d'aquests articles a *Serra d'Or*, recuperant el titular de «Novetat i Llenguatge», durant set anys, fins al 1997; en total, seran 66 articles més, que no han estat recollits en volum. Tot plegat, enciclopèdia, diccionari i articles, va contribuir a consagrar-lo aleshores com a referent en aquesta especialitat lingüística.

El 1972 guanyà el premi Marià Aguiló de l'IEC, sobre vocabularis especialitzats, pel *Vocabulari de luminotècnia*, que no fou publicat fins el 1979, edició igualment supervisada per R. Aramon.⁵ Del 1973 al 1979 fou secretari de la SCCFQM, sota les presidències successives de Casassas i Barrera. Del 1976 al 1982 Marquet fou membre de la Comissió Coordinadora Lexicogràfica de Ciències, integrada per diverses acadèmies i institucions científiques, la qual tingué aleshores un paper important; el tàndem Aramon-Marquet va fer la funció d'enllaç entre aquesta comissió, l'IEC i la GEC, és a dir, els tres centres on es decidia principalment la nova terminologia. Marquet feia part, així mateix, de l'equip de redacció del *Full Lexicogràfic* editat per la mateixa comissió (primer número, octubre 1978), on publicà articles i notes, com: «Les unitats de mesura elèctriques i electròniques» (n. 4, juliol 1979). El 1976 va participar en el Quart Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, tingut a la Universitat de Basilea del 22 al 27 de març, amb la ponència «Els neologismes científics», on presentava un projecte metodològic que Joan Solà va qualificar d'«ambiciosíssim i apassionant esquema».⁶ El 1977 es constituí la Fundació Joaquim Torrens Ibern, dedicada a impulsar la normalització de l'ús del català en les activitats científiques i tècniques i vinculada amb universitats i centres professionals i de recerca; Marquet en fou el primer director, fins al 1985. El 1978 fou el creador i cap del Servei de Català (després Serveis de Llengües i Terminologia) de la Universitat Politècnica de Catalunya, fins al 1983. Del 1979 al 1981 fou membre de la Comissió Lexicogràfica de l'Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya (ITEC). El 1983 esdevingué membre de la Comissió Lexicogràfica de l'Associació i Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya. El 1979 guanyà per oposició la plaça de professor de Terminologia científica a l'Escola de Bibliologia de la Diputació de Barcelona (d'ençà del 1982 Escola Universitària de Biblioteconomia i Documentació de Barcelona, adscrita a la Universitat de Barcelona), on exercí fins al 1988, en què, havent restat extingida la plaça, la Diputació l'adscriví a l'Institut del Teatre, com a assessor lingüístic i encarregat de la informàtica, lloc on estigué fins a la jubilació (desembre de 2001). Entre 1979 i 1980 fou secretari del Consell d'Ensenyament i Cultura de la Generalitat de Catalunya. El 1980 esdevingué membre del consell de redacció i alhora assessor lingüístic de *Ciència. Revista Catalana de Ciència i Tecnologia*, on publicà diversos articles, i, el mateix any, esdevé responsable, amb Ferran Espuñes, de l'edició del suplement «M.E. Català», de *Mundo Electrónico*. El 1986 presentà la comunicació «L'actualització de la terminologia catalana. La tasca realitzada i els problemes pendents» al II Congrés Internacional de la Llengua Catalana. A partir d'aquest any fou membre assessor de la Fundació Congrés de Cultura Catalana.

La dècada dels noranta veié un esplet de publicacions de Marquet, personals o fetes en col·laboració, fruit d'anys de preparació prèvia o de l'experiència docent acumulada. El 1990, *Pesos*,

4. *Novetat i Llenguatge*, Barcelona, Editorial Barcino : *Primera sèrie*, 1979, 114 p., amb un pròleg d'Heribert Barrera; *Segona sèrie*, 1981, 110 p.; *Tercera sèrie*, 1985, 108 p., amb una «Taula alfabètica» dels termes tractats en tots tres volums, «Col·lecció Popular Barcino», 233, 235 i 238.

5. *Vocabulari de luminotècnia*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1979, «Arxius de la Secció de Ciències», LVIII.

6. Report del col·loqui al *Diario de Barcelona* de 03.04.1976, recollit a *A l'entorn de la llengua*, Barcelona, Ed. Laia, 1977, p. 146 de la 2a ed. (1984). La ponència de Marquet fou publicada a les *Actes* de l'esmentat col·loqui, a cura de Germà Colón, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1977, p. 251-268.

mides i mesures dels Països Catalans,⁷ obra de referència obligada, resultat d'un treball de recerca per tot el país menat amb Claudi Alsina des del 1979 (arran d'un ajut inicial rebut d'Òmnium Cultural, continuat amb ajuts institucionals posteriors), als quals després s'afegí l'historiador Gaspar Feliu, i que donà origen també a una important exposició itinerant patrocinada pel Museu de la Ciència (1980-1984); el 1996 fou objecte d'una versió reduïda: *Diccionari de mesures catalanes*,⁸ que, malgrat el títol, manté tant la part d'estudi com la part de diccionari originàries. El 1991 publicà *Diccionari del taller mecànic*, amb correspondència a l'anglès, l'espanyol i el francès, fet amb els enginyers Rafael Castellanos, Jiménez de Cisneros, Martí i Llobet i Jaume Olivé.⁹ El 1993 apareix *El llenguatge científic i tècnic*,¹⁰ sistematització dels coneixements de Marquet en neologia i terminologia, un dels primers intents fets en aquesta matèria en català i per al català, amb tan bon acolliment que calgué fer-ne una segona edició dos anys després. El 1995 veu la llum *Bibliografia bàsica científica i tècnica en català (1880-1980)*,¹¹ encàrrec de l'Associació d'Enginyers Industrials a Joaquim Romaguera del 1979 al qual tot seguit es va afegir Marquet; durant dotze anys passà per moltes vicissituds i el 1990 Marquet fou encarregat de dirigir-ne la fase final; inventaria 1.644 obres. El 2001 publicà, amb altres enginyers, després de dotze anys de feina, el *Diccionari de la Qualitat*,¹² amb equivalències a l'alemany, l'anglès, l'espanyol i el francès i els vocabularis inversos corresponents.

Marquet desplegà una activitat incessant sobre els temes de la seva especialitat, com a conferenciant, participant en taules rodones i simposis i com a professor convidat en cursos de moltes universitats (de Girona, Rovira i Virgili de Tarragona, Jaume I de Castelló, de les Illes Balears, de Perpinyà, etc.) i altres centres i institucions. En aquest sentit, cal destacar la seva dedicació com a professor de la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Conflent, durant trenta anys, del 1980 al 2010, on s'encarregà de cursos de lèxic i terminologia, de 5 a 10 sessions cadascun. Fora de la seva especialitat, però dins de la preocupació com més anà més acusada per la situació qualitativa i social de la llengua catalana, cal situar, en primer lloc, la seva dedicació a l'estudi i la reivindicació de l'obra de Pompeu Fabra, figura que tenia com a referent principal (fins i tot estilístic, com es pot veure comparant els articles de «Novetat i Llenguatge» i similars amb les *Converses filològiques*). A més de publicar molts articles i estudis sobre Fabra, entre els quals mereixen un esment especial «Un nou antifabrisme»,¹³ «Homenatge a Fabra»,¹⁴ «Les *Qüestions de gramàtica catalana* de Pom-

7. Claudi ALSINA, Gaspar FELIU, Lluís MARQUET, *Pesos, mides i mesures dels Països Catalans*, Barcelona, Curial Edicions Catalanes, 1990, 427 p., «Biblioteca Popular Catalana», 67.

8. Claudi ALSINA, Gaspar FELIU, Lluís MARQUET, *Diccionari de mesures catalanes*, Barcelona, Curial Edicions Catalanes, 1996, 264 p., «Manuals Curial», 14.

9. *Diccionari del taller mecànic*, Barcelona, Associació i Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya - La Llar del Llibre, 1991, 307 p., «Col·lecció Cultura, Tècnica, Societat», 4.

10. Lluís MARQUET i FERIGLE, *El llenguatge científic i tècnic*, Barcelona, Associació i Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, 1993, 318 p., «Col·lecció Cultura, Tècnica, Societat», 6; 2a ed., revisada i actualitzada, 1995, amb un pròleg d'Enric Casassas.

11. Joaquim ROMAGUERA i RAMÓ, Lluís MARQUET i FERIGLE, *Bibliografia bàsica científica i tècnica en català (1880-1990)*, Barcelona, Associació i Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, 1995, 395 p., «Col·lecció Cultura, Tècnica i Societat», 9.

12. Lluís M. J. DE CISNEROS, Lluís MARQUET, Jaume MARTÍ i LLOBET, Josep M. PERA, Lluís SADERRA, *Diccionari de la Qualitat*, Barcelona, Associació i Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya - Marcombo-Buixareu Editores, 2001, 124 p., «Col·lecció Cultura, Tècnica i Societat», 21.

13. Dins M. Lluïsa PAZOS i NOGUERA, ed., *Una llengua sense ordre ni concert*, Vilassar de Mar, Oikos-Tau, 1993, «La Busca-Llengua», p. 43-67. Marquet hi denuncia les «actituds tendents a fomentar la desintegració i l'adulteració de la llengua fins a extrems francament alarmants» i l'actuació «vacil·lant i fins i tot claudicant» de la Secció Filològica de l'IEC, tot reivindicant els eixos mestres de l'obra de Fabra.

14. Parlament recollit a Àngel LLOBET, Ferran RAMON, Lluís JOU, Marc-Aureli VILA, Agustí PONS, Lluís MARQUET, *Homenatge a Pompeu Fabra, celebrat al Col·legis d'Enginyers Industrials de Catalunya el 21 de desem-*

peu Fabra»¹⁵ i l'estudi introductor a l'edició que féu el 2002 de la correspondència entre Fabra i Joaquim Casas Carbó,¹⁶ participà en molts actes sobre Fabra, li dedicà el curs del 2005 de la UCE de Prada i, sobretot, col·laborà en l'edició de les *Obres completes*, recercant textos i referències en hemeroteques i arxius, sota la direcció de Josep Murgades. En la mateixa línia de preocupació per la qualitat lingüística, cal situar la seva participació en dues obres collectives: *Resolguem dubtes*, de 1998,¹⁷ i *Parlar bé el català no és gens difícil*, de 2005.¹⁸ En aquest mateix terreny encara, cal situar l'actuació de Marquet com a incitador, encoratjador, coordinador i coautor del cicle de treball crític envers la Secció Filològica de l'IEC que anà del 1994 al 2004 i va tenir com a fites principals els treballs: *Sol·licitud de revisió i reformulació dels criteris «Sobre la grafia dels compostos i derivats de mots que presenten etimològicament una essa inicial seguida de consonant»*, presentada a l'IEC l'1 de març de 1995; «El diccionari de l'Institut. Una aproximació sistemàtica», publicat a *Els Marges* i presentat públicament el 26 de maig de 1998; «De diccionaris i autoritats. Resposta a Aina Moll», aparegut a la *Revista de Catalunya* entre febrer i maig de 2001,¹⁹ i, finalment, el llibre *Diccionaris, normativa i llengua estàndard. Del Fabra al diccionari de l'Institut*, de 2003, que ho recull tot i conté una extensa «Introducció» on s'història amb detall aquesta dècada de feina crítica i batusses mediàtiques.²⁰ D'una altra banda, Marquet fou un dels fundadors, el 1991, de l'Associació Llengua Nacional, creada per actuar en aquella mateixa defensa d'un català estàndard no interferit, no subordinat, d'acord amb els objectius del projecte fabrià, i per aconseguir l'estatus social i polític que pertoca al català com a llengua nacional. Del 1991 al 1996 Marquet fou vicepresident d'aquesta associació i alhora cap de redacció de la revista *Llengua Nacional*, després fou membre del consell de redacció de la revista, en la qual publicà 35 articles sobre neologia, lexicologia i llengua en general, la majoria en la mateixa línia dels articles de «Novetat i Llenguatge». El darrer servei de Marquet a la causa d'un català genuí, no interferit, fou la dedicació durant els cinc darrers anys de la seva vida a l'edició de l'*Obra gramatical i lingüística completa* de Jaume Vallcorba i Rocosa,²¹ empresa de gran dificultat de recerca i d'organització i homogeneïtzació d'un material voluminós, que Marquet pogué veure bàsicament acabada però no del tot publicada. Fou una dedicació feta generosament, cal dir-ho, a costa d'ajornar projectes propis prou importants.

bre de 1998, Barcelona, Enginyers Industrials de Catalunya, Associació-Col·legi, 1999, 46 p., «Documents», 8 (el text de Marquet, p. 23-41).

15. Publicat a *Els Marges*, 66 (juliol 2000), p. 47-74.

16. *Fabra abans de Fabra. Correspondència amb Joaquim Casas Carbó*, a cura de Lluís Marquet, amb un pròleg d'Albert Jané, Vic, Eumo Editorial - Universitat de Girona - Universitat de Vic, 2002, 178 p. «Biblioteca Universitària-Història de la Llengua», 8; l'estudi introductor, p. 11-66.

17. Jordi BADIA, David CASELLAS, Lluís MARQUET, *Resolguem dubtes*, amb un pròleg de Gabriel Bibiloni, València, Eliseu Climent Editor, 1998, 242 p. Obra organitzada en forma de diccionari de formes comentades. Marquet i els altres autors havien treballat plegats un temps en el projecte de Llengua Nacional i eren assistents a les sessions filològiques que, del 1997 al 2006, tingueren lloc mensualment al domicili de Jaume Vallcorba i Rocosa.

18. Oriol de BOLÒS, Enric HERNÁNDEZ I ROIG, Lluís MARQUET, Oriol RIBA, Josep VIGO, *Parlar bé el català no és gens difícil. Reflexions sobre el català que ara es parla, un llenguatge interferit i autocensurat*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005, 152 p. Era una obra elaborada durant deu anys, a partir d'un text inicial de Bolòs. Sense proposar-s'ho, era una manera admirable de tancar el cicle vital d'una amistat de sempre entre científics enamorats de la llengua, la qual havien servit insubornablement.

19. Com a rèplica al treball de 1998, Aina Moll havia publicat a la mateixa *Revista de Catalunya*, entre setembre i desembre de 1999, el treball «El Diccionari de l'Institut. Aproximació a una altra aproximació».

20. Francesc ESTEVE, Josep FERRER, Lluís MARQUET, Juli MOLL, *Diccionaris, normativa i llengua estàndard*, Palma, Edicions Documenta Balear, 2003, 318 p., «Arbre de Mar», 8. (La «Introducció», p. 15-38.)

21. Jaume VALLCORBA I ROCOSA, *Obra gramatical i lingüística completa*, a cura de Josep Ferrer i Lluís Marquet, Volum I: Presentació. A. Monografies, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010, 692 p., «Textos i Estudis de Cultura Catalana», 157. El volum segon ha aparegut el 2011 i se n'ha previst un tercer per al 2012.

Em cal agrair, en primer lloc, a Montserrat Gummà, vídua de Marquet, que m'hagi permès l'accés a la documentació deixada pel seu marit, i a ella mateixa i a Jordi Badia, Carles Castellanos, Josep M. Pera i Ramon Sangles les informacions que m'han fornit; a Montserrat Manent l'ajut que m'ha prestat.

Josep FERRER

JORDI TEIXIDOR I MARTÍNEZ
(Barcelona, 1939-2011)

Va nèixer a la ciutat de Barcelona, al si d'una família republicana, tres mesos i mig després de la fi de la Guerra d'Espanya. Als tres anys, la seua família marxà cap a França per tal de poder-se guanyar la vida. La seua estada i primeres lletres a Perigús (Perigueux), a la regió d'Aquitània, entre Bordeus i Llimotges, marcà en bona mesura la seua formació posterior. Retornà a Barcelona l'any 1950 i seguí estudis de comerç al Lycée Français fins al 1953. Començà a treballar als 14 anys com a administratiu en diverses oficines i, a les nits, estudià dibuix i pintura. Als 18 anys entrà a treballar en una empresa de decoració publicitària i s'hi especialitzà en el disseny d'estands de fires, una professió que exercí durant bona part de la seua vida.

Tal com ell mateix va confessar, s'introduí en el món del teatre de la mà d'Antoni Luchetti, a qui va conèixer mentre feia el servei militar obligatori. Poc temps després, l'any 1963, amb el seu germà Ramon, Luchetti, Paco Candel, Jaume Melendres i altres, fundà el Grup de Teatre Popular El Camaleó, en què (inicialment) s'ocupava de la part escenogràfica. Seguint la idea de connectar amb la tradició i les classes populars, actuaven pels barris obrers perifèrics de Barcelona i rodalies, on coincidien amb un altre grup, La Pipironda. Teixidor col·laborà regularment amb el primer i, puntualment, amb el segon, tant en la part escenogràfica, com fent-hi d'actor, si convenia.

A mitjan dècada dels seixanta, davant la manca de textos per representar, s'hi inicià en l'escriptura dramàtica. De formació francesa i amb una vocació d'arribar a les masses obreres dels suburbis, els seus primers textos, en un acte, van ser en castellà, com *Un fèretro para Arturo* (1965, publicada a Yorick, l'any 1969), o bilingües, com *L'auca del senyor Llovet* (1972, amb una primera redacció i títol diferent, molt anterior). A partir d'aquest moment, el seu compromís amb el teatre s'intensifica i es diversifica perquè hi fa d'escenògraf, d'actor i acaba sent el director d'El Camaleó. A més, escriu, tradueix, adapta textos o en reelabora dels seus propis. Cap al 66-67, entre altres títols individuals o fets en col·laboració (per exemple, amb Jordi Bayona, *Tot això del Vietnam*, 1967, que dirigí ell mateix), escriu la peça breu *El flautista* que, reelaborada ja en català a partir de l'estètica brechtiana del teatre èpic i amb el títol d'*El retaule del flautista*, li va permetre guanyar el premi Josep M. de Sagarra de l'any 1968.

Aquesta fou una obra que projectà el nom de Jordi Teixidor a la primera línia del teatre independent. Cal recordar, perquè és un capítol clau de la història del teatre català i del teatre independent arreu de l'estat, que l'obra fou estrenada el 31 de gener de 1970 al teatre de l'Aliança del Poble Nou, en una producció conjunta del Grup de Teatre Independent del CICF i el Grup de Teatre Popular El Camaleó, sota la direcció del mateix Teixidor. L'èxit de la peça va provocar que Pau Garsaball la duguera al Teatre CAPSA, per estrenar-la l'11 d'abril de 1971 en el circuit professional, actuant-hi ell mateix com a protagonista, però ara sota la direcció de Feliu Formosa, amb vestuari i escenografia de l'enyorat Fabià Puigserver i amb música de Carles Berga. *El retaule del flautista* es va mantenir al Teatre CAPSA gairebé dues temporades i, en conjunt, assolí més de mil representacions consecutives. Sense cap mena de dubte fou un dels èxits més representatius i singulars d'aquell moviment de renovació teatral. A més, esdevingué un dels títols de referència